

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.
20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na 1/2 szerokości
przyjmują się tylko w Expedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Konstantynopol, 30. Marca. — Wyjazd sułtana nastąpi w przyszły czwartek. — Rząd układa się z nowym bankiem o pożyczkę 6 mil. funtów szterlingów.

— W Damaszku jest stosunek między muzułmanami a chrześcijanami naprężony. Armeńczyka zabili muzułmanie. Wielu chrześcijan ucieka. Konsulowie wezwali władze, aby chwycili się środków energicznych. W północnej Syrii natomiast walkę uśmierzono między muzułmanami a chrześcijanami za pośrednictwem gubernatora tureckiego.

Paryż, 31. Marca. — Upowszechnia się znów pogłoska, że minister skarbu Fould z powodu sporu z ministrami bez tek, podał się do dymisji. W kołach dobrze zawiadomionych twierdzą, że Fould pozostanie w urzędowaniu.

Bern, 31. Marca. — Rząd włoski podał zażalenie do rady związkowej z powodu rozgałęziania się stronnictwa czynu na terytorium szwajcarskiem. Stronnictwo to znów knowa jakieś tajemne plany. Radę związkową uprasza rząd włoski, aby śledziła te knowania, a w razie wykrycia, przeciw nim wystąpiła.

Ateny, 30. Marca. — Książę Wilhelm-Holsztyn-Sonderburg Glücksburg został dziś wybrany królem pod nazwiskiem Jerzego I. jednogłośnie przez zgromadzenie narodowe.

Wiedeń, 1. Kwietnia. — Dzisiejszy Botschafter donosi: zwycięstwo idei konstytucyjnej odniosło dziś zupełne i stanowcze zwycięstwo. Hr. Apponyi nie jest więcej judex curiae Węgier. Zwołanie siedmiogrodzkiego sejmu i ogłoszenie cesarskiego postanowienia nastąpi niezwłocznie.

Berlin, 1. Kwietnia. — Najj. Pan raczył nadać sekretarzowi w ces. francuskim urzędzie nadszambelańskim Bertora i adwokatowi przy pruskim poselstwie w Paryżu Dr. Levita, order królewskiej korony 4ej klasy.

Berlin, 31. Marca. — Na posiedzeniu dzisiejszem izby deputowanych oświadczył prezes, że izba otrzymała 301 adresów z 358,262 podpisami, zgadzających się na jej postępowanie.

Minister skarbu złożył potem projekt do ustanowienia dochodu i rozchodu w budżecie państwa na rok 1862. Dochód wynosi 149 mil. rochód 144,348,000 tal. Porównane te liczby z projektem poprzednim, dochód wynosi 9,579,000 tal., a rochód 1,461,000 tal. więcej. Minister spraw zagranicznych przedłożył następnie układ z Belgią zawarty handlu dotyczący. — Izba przechodzi następnie do obrad nad petycją dziedzica Donaliesa, dotyczącą sprawy polskiej. Równocześnie wchodzi prezes ministerstwa i minister wojny. Referent Assmann oznajmia, że tymczasem nadeszła druga petycja podobnej osnowy. Deputowany Libelt zabiera głos i mówi: życzenia podających owe petycje nie zostały załatwione ani przez rezolucję z d. 28. Lutego, ani przyjęciem niewykonaniem konwencji. Co do pierwszej, ponieważ minister spraw zagranicznych oświadczył że niemoże jej uwzględnić, a przez niewykonanie konwencji, ponieważ zamiar i dążność rządu pruskiego się niezmieniły. Niemożna atoli Polakom w w. Ks. Poznańskim za złe poczytać, że swym braciom i krewnym w Król. Polskiem wyrzynamy pragną nieść pomoc. Z tego przecie niemożna wytłumaczyć porównania pruskich z rosyjskimi interesami. Mówca przytacza mnóstwo przykładów na objaśnienie tutejszostronnego postępowania. Wciąż jeszcze wydają władze pruskie Polaków władzom rosyjskim. Rząd austriacki inaczej postępuje, nie gnębi Polaków, jeżeli nie nie przedsiębiorą przeciw temu państwu. Z przekraczań zbrojnych z obu stron okazuje się spóldziałanie Prus z Rosją. Jeszcze na dniu 19. Marca to się stało. Przeciw zaprzeczeniom Staatsanzeigera widzi się zmuszonym te twierdzenia utrzymać po zasięgnięciu kilkakrotnych informacji. Mówca przemawia za przekazaniem petycji ministerstwa do uwzględnienia. Głosować będzie za wnioskiem komisji,

wolałby atoli ponowioną rezolucją. Dep. Rönne powiada, że należałoby dalej postąpić, aniżeli to wyrażono w rezolucji z dnia 28. Lutego, należałoby konwencją kartelową za to uznać, czem jest, to jest za nie obowiązującą państwo. Konwencja kartelowa wymaga potwierdzenia sejmowego, a tego niemasz. Dep. Virchow: odnawiane konwencje kartelowe coraz gorsze się stawały, bez nich ani można było myśleć o konwencji z dnia 8. Lutego. Zapraszając ministrów do objaśnienia sprzeczności między podaniami prezesa ministerstwa a podaniami ministrów zagranicznych, rozumiała większość izby, iż się rzecz wyjaśni. Wobec napaści Staatsanzeigera i dzienników urzędowych są te sprzeczności bardzo ważne. Równie nas przestraszają wskutek tego pogłoski, które zawdzięczają swój początek owej przez nas potępionej polityce. Kraj ma prawo żądać objaśnień uspokajających, aby podobieństwo dalszych zawiślań zmniejszyło się.

Prezes ministerstwa: muszę odeprzeć stanowczo wątpliwości o prawdziwości moich dawniejszych oświadczeń. Wszystkie oświadczenia, z jakiegokolwiek one pochodzą, zostające z moimi w sprzeczności, są błędnymi. Jeżeli poprzedni mówca odwołuje się na noty i depesze, jeżeli innym rządowi więcej chce wierzyć, aniżeli naszemu, niechaj ściśle czyta depesze, zanim podobne obwinienia z większą śmiałością niż gruntownością przeciw mnie ciska. W owych depeszach wyraźnie jest mowa o pogłoskach i wiadomościach przez dzienniki podanych. Jedna z depesz datowana z Paryża, pod d. 17. bm. mogła dopiero odejść w d. 18. bm. a 19. t. m. nadejść, a więc w dniu 18. nie mogłem o niej wiedzieć. Ponieważ depesza nie do mnie była adresowana, przeto mogę powtórnie oświadczyć że urzędowe uwiadomienie tego rodzaju mnie nie doszło. Prezes broni się przeciw zarzutowi owej depeszy, że Prusy wywołały sprawę polską. Izba otrzymała objaśnienia od rządu, jakie tenże chciał dać, a więc lepiej została poinformowana, aniżeli petenci, ale niedostatecznie, aby mogła sąd wydać o osnowie konwencji. Pogłoski, o jakich mówi poprzedni mówca, rosły w skutek czynności izby, jak obecne, a jeżeli rząd niemógł wstrzymać czwartych rozpraw nad tą kwestją, natenczas unikać będzie udziału w nich, ponieważ niema nic do dodania. Następnie prezes ministerstwa zbija podania dep. Libelta i kończy uwagą, że nie zwykł zasięgać rady frakcji polskiej względem interesów pruskich.

Dep. Waldek: prezes ministerstwa niezwykły też zasięgać rady od tej izby, ni też uwzględniać słowa tejże, kiedy się trzyma swych atrybucji. Szczęściem, że konwencja stała się martwą literą, ale dzieją się rzeczy niegodne niepodległego państwa, wielkiego mocarstwa. Do nich liczę zbrojne eskorty rosyjskie poczyn na terytorium pruskim. Rząd pod względem konwencji nie jest zdania kraju, nie ustąpił przed głosem izby, przeniósł ustąpienie przed naciskiem mocarstw zagranicznych. Polityka zagraniczna rządu tak jest kulawa, jak wewnętrzna. Pamiętając o godności reprezentacji ludu pruskiego, możemy całą winę za tę politykę i nieszczęsną jej skutki zwać na ministerstwo. Pan Bismarck poczytuje twierdzenie za płocone, iż rząd ustąpił pod naciskiem zagranicznym.

Dep. Sybel: słowa prezesa ministerstwa, które dziś wyrzekł, świadczą o niepewności, o poczuciu, które niema mocnej pod sobą podstawy. Posunął się nawet tak daleko, że wystawił istnienie konwencji za zagadkowe. Cała więc Europa, rządy i parlamenty zajmowały się obrazami mglistymi i całe położenie polityczne zmieniło się przez to. Polska sprawa wprawdzie jest stara, o to nikt się nieupiera, ale przez konwencją znów wniesioną została w Europie.

Królestwo Polskie.

Co dzień nadchodzące wiadomości z różnych stron o bitwach, kłeskach, walkach nierozstrzygniętych świadczą, że Polacy unikają teraz bitw krwawszych i tylko z najcisłejsem znaczeniem wyrazu prowadzą wojnę podjazdową. Los hufców rozsianych po całym Królestwie, Litwie, Wołyniu i Podolu nie pociąga drugich upadek, a każde powodzenie dodaje nowego bóźca, lubo przyznać należy, że bóźca Polakom niepotrzeba, taka ich teraz jest powszechna determinacja. Wojna więc polska z Moskwą pociągnie się długo. Moskwa przewidując ciężką wojnę i przyszłość dla siebie zachmurzoną, szanuje się w Warszawie i po większych miasteczkach.

— Z wiadomości miejscowych niewiele donieść mogę, gdyż wszy-

szy tu zajęci wyłącznie wypadkami w krakowskim, o których daleko lepiej od nas wiecie.

Pisałem już o liście arcybiskupa Felińskiego do cara, przesłanym w poparciu podania o dymisy. List ten po francusku jest pisany, a podaje tutaj główne ustępy jego w przekładzie polskim.

»W obec lejącej się szerokimi strumieniami krwi, w uroczystych nader dla kraju chwilach, jako pierwszy duchowny pasterz w Królestwie, uważam za mój obowiązek przemówić do ciebie Najj. Panie, aby wypowiedzieć to, co uważałem za jedyny środek położenia kresu straszliwym klęskom, które zawisły nad krajem.

Reformy administracyjne najszybsze nawet, niepodobna się ludzi, niezadowolonych w Polsce nikogo; naród pragnie życia politycznego, domaga się niepodległości; represja najstraszniejsza niepodoła przytłumić tego ducha, który ożywia wszystkich, a tylko z dniem każdym coraz głębszy kopie przedział pomiędzy narodem a tronem. Tak jest, Najj. Panie, tylko przywrócenie politycznej niepodległości Polsce, połączonej jedynie węzłem dynastycznym z Rosją (unie seulement par les liens dynastiques) usunąć może smutne w przyszłości prawdopodobieństwo, iż panować będziesz nie nad narodem kwitującym, ale nad zgłiszczami i ruinami siół i miast. A zadaniem takiego rozwiązania sprawy naszej nieociągaj się Najj. Panie do czasu, w którym powstanie przytłumionemby zostało; jesteś Najj. Panie potężnym i dla tego wspaniałomyślności niebiedzie Ci poczytywaną za słabość.«

Na Podlasiu nieźle idzie. Po krwawej utarczce pod Stanisławowem w której 140 Moskali poległo, a reszta rozpedzona została, było kilka drobnych potyczek: w Gręzówce, Osinach i Lisie, w których kilku ledwie z naszej strony poległo i kilku było rannych a Moskali znacznie więcej. Według listów z tamtych stron, popłoch między Moskalami wielki i możnaby bardzo korzystać z tego ich usposobienia, gdyby dostateczna ilość broni dozwoliła uzbroić i organizować masy gotowe do przyłączenia się natychmiastowego z powstaniem.

W sejneńskim (na Litwie) są dwa oddziały. Jednym z nich dowodzi Kochanowski, który miał małą utarczkę z Moskalami przy przeprawie przez rzeczkę Hańczę. Przeprawa była pomyślna.

Dzisiaj Moskałe posyłają cały pułk podwodami ku Tarczynowi.

Rząd moskiewski rozkazał naprawiać wały około Warszawy i roboty się rozpoczęły.

Donoszą nam tu, że wczoraj była jakaś utarczka między Łazami a Ząbkowicami, lecz równocześnie Moskałe uderzyli na spokojnych ludzi a mianowicie na zawiadowcę stacyi kolei żelaznej w Łazach który wskutek odebranego rozkazu jechał wraz z robotnikami dla naprawienia zepsutego mostu pod koleją. Moskałe zaczajeni w zaroślach dali ognia do nich i kilka osób zabili, a zawiadowcę Twardzickiego ranili i porwali z sobą jako jeńca wraz z kilkoma innymi spokojnymi ludźmi. Innych rannych zakłuli bagnietami, głowy ich potłukli kolbami, tak że nikt ich twarzy rozpoznać nie mógł.

Cz.

— Otrzymujemy następujące sprostowanie z prośbą o umieszczenie: »W opisie wypadków w lubelskim, zamieszczonym w Gońcu lwowskim, powiedziano, że porucznik Zaklika z ułanami pojechał do Bilgoraja, kiedy tam z plutonu porucznika Zakliki udał się tylko wachmistrz J. C. i szeregowy Pa. którym dano za przewodnika ukrytego szpiega moskiewskiego Kaura, który chciał wachmistrza oddać w ręce Moskali, gdyż 100 rs. naznaczyli na jego głowę. Lecz przezorny żołnierz, dziś wachmistrz pod pułkownikiem Czechowskim, a niedawno dowódca małego oddziału partyzanckiego, nie dał się w łapkę wprowadzić, Bilgoraj zrekonoskował i do obozu powrócił. Kaur pomimo zawiadomienia pułkownika co to za człowiek, wałęsał się jeszcze parę dni w obozie, a potem zniknąwszy sprowadził smutne następstwa na walczących.«

Z pod Krzeszowa w Lubelskiem, 23. Marca. — Przesyłam wam raport o bojach stoczonych przez oddział polski w południowo zachodnim narożniku Lubelskiego pod dowództwem pułkownika Czechowskiego w dniach 19., 20. i 21. Marca, którego oddziału część większa została następnie wpartą do Galicyi przez przeważne siły rosyjskie, gdy część mniejsza przepręła się dalej w głąb Lubelskiego.

W d. 19. t. m. staliśmy obozem pod Nalikiem, wieś o pół mili od Krzeszowa na drodze z Tarnobrodu do Krzeszowa, P. R. Cz.), gdy patrol konny wysłany około godziny 9ej wieczorem doniósł, że oddział moskiewski składający się z trzech rot piechoty, sotni kozaków, 50 jazdy liniowej i z dwóch dział zajął wieś Lipniki (omyłka w nazwisku, winno być Lipiny Dolne, wieś leżąca na gościńcu z Janowa do Tarnobrodu, a odległa o ¼ mili od Naklika w kierunku północnym. P. R. Cz.) Ponieważ stanowisko naszego oddziału, składającego się w owej chwili z 450 ludzi piechoty i 50 koni jazdy, nie było zdolne do obrony przeciw tak przeważnym siłom — gdyż dotykający do naszego obozu folwark o bardzo rozległemi zabudowaniami, musiałby być koniecznie osadzony, aby nieprzyjacieli go nie zajęli, a na to nasze siły nie były wystarczające — przeto cofnął się cały oddział w cichości i jak największym porządku, a przeszedłszy w oddaleniu jednej wiorsty około Lipin i minawszy wieś Potok górny, stanął obozem w krzakach koło moczaru dotykającego Potoku dolnego, (posunął się zatem oddział polski w kierunku północno-wschodnim nieco głębiej w Lubelskie. P. R. Cz.) Dodać tu jeszcze winienem, iż w ciągu d. 19. t. m. dwa oddziały strzelców celnych naszych, odbyły wyprawę do Krzeszowa, miejsca 2 mil od Naklika odległego, z kąd dopiero przed samym zachodem słońca powrócili.

O godzinie 8ej z rana d. 20. t. m., właśnie gdy żołnierze nasi gotowaniem zajęci byli, doniosły nasze czaty, że nieprzyjacieli zajęli stanowisko na wzgórzu przy wsi Potok dolny i w szyku bojowym porusza się ku moczarom prawy bok naszego obozu broniącym. Obóz stanął w tej chwili pod bronią i strzelcy celni wysłani zostali jako tyralierzy na spo-

tkanie nieprzyjaciela, którego ich rzęsiwym ogniem karabinowym przywitał. Strzelcy nasi celnymi strzałami odpowiedzieli na ogień nieprzyjacieli, jazda zaś nasza zagrażając prawemu bokowi kolumny nieprzyjacielskiej, niedozwoliła Moskalom obejść naszego stanowiska. Po blisko jednogodzinnym boju, w którym Moskałe znaczne straty ponieśli, chociaż ich liczebnie podać nie jestem w stanie, po zabiciu konia pod dowódcą moskiewskim pułkownikiem Mielnikowem, cofnął się oddział nieprzyjacielski do Potoka dolnego. Nasz oddział zaś przeszedł rzeczkę Tanew i stanął obozem w lesie koło wsi Szyszek. (Stanowiska te okazują, że w pochodzie nie porzucając kierunku północnego zwrócił się na zachód i przybliżył się znacznie do granicy galicyjskiej. P. R. Cz.) Poległych w tym boju mieliśmy 2, rannych 4; między którymi major Euglert, (oficer armii polskiej z 1831 r. a następnie wychodziec, przybył z Włoch teraz) ugodzony 2 kulami w piersi, zakończył życie w 48 godzin później.

»O godzinie 3. po południu kolumna moskiewska, tym razem już wzmocniona znacznymi oddziałami piechoty i jazdy, przeszedłszy Tanew zaatakowała czoło naszego obozu; jazda zaś moskiewska wpadła bokiem do lasu, udała się ku mostowi na Tanwi w tyle naszego stanowiska; ale 15 strzelców naszych, którzy tego mostu bronili odparli tę jazdę ze stratą, iż w rosyjce pierzchnawszy złączyła się następnie z drugim oddziałem jazdy liniowej moskiewskiej, zagrażającym naszemu lewemu skrzydłu. Podczas gdy piechota nasza, dzielnie prowadzonym ogniem wstrzymywała nieprzyjaciela na czoło, jazda nasza w liczbie 30 koni udała się naprzeciw obchodzącej nas jazdy moskiewskiej i zmusiła ją do odwrotu. Po czterogodzinnem w taki sposób wiedzionym boju, Moskałe cofnęli się około 7. godziny wieczór.

»Oddział nasz udał się w pochód ku Hucie Krzeszowskiej (przebiegał dalej w kierunku północnym posuwając się i mając ciągle granicę galicyjską po zachodniej stronie w odległości mili lub pół mili, a chcąc się zapewne przesunąć między tą granicą a przeważnymi siłami moskiewskimi i wejść głębiej w Lubelskie. P. R. Cz.) Około godziny 12. w nocy oddział nasz zajął stanowisko równoległe od gościńca z Krzeszowa do Bilgoraja prowadzącego. Również ze wschodem słońca dnia 21. ruszył nasz oddział w dalszy pochód ku Hucie Krzeszowskiej, a minawszy wieś Banachy znalazł się w głębi lasów ordynackich, gdzie się zatrzymał chwilę dla zgromadzenia wozów z amunicją i rannymi. Właśnie gdy na czele idący mały oddział jazdy rozpoczynał pochód z tego wypoczynku, został zaatakowany przez kozaków, a na prawe i lewe nasze skrzydła uderzyły tak przeważne siły piechoty, że przeciw prawemu skrzydłu rozwinięty nieprzyjacieli liczył najmniej do 1500 ludzi. Strzelcy nasi rozsypani w tyralierkę, dawali celnym ogniem odpór nieprzyjacielowi, podczas gdy jazda nasza odpędziła kozaków nacierających na wozy nasze. Na lewym skrzydle ogień wkrótce zamilkł; prawe zaś skrzydło przez blisko 3 godziny się broniło, aż w końcu nieprzyjacieli się cofnął wprawdzie, lecz ciągnąc zarazem ku zachodowi ku Hucie Krzeszowskiej t. j. w miejsce które nasz oddział zająć miał. Pozbierawszy naszych poległych w liczbie 7 i rannych 9, cofnęliśmy się lasem ku granicy austriackiej, jeszcze raz podczas naszego pochodu przez oddział piechoty i kozaków na prawym skrzydle zaatakowani. Po odparciu zaś tego ataku, stanęliśmy pod wsią Gozdem z połową mniejszą naszego oddziału, atakiem na prawe skrzydło przekonani, iż się Moskalom udało przez sam środek nasz się przedrzeć i oddział na lewym skrzydle walczący, zupełnie od nas odciął. Otoczeni tak przeważnymi siłami, gdyż ilość wojska moskiewskiego tak piechoty, jak jazdy do 4000 wynosiła, byliśmy zmuszeni dla ocalenia pozostałego nam oddziału (t. j. prawego skrzydła, gdyż lewe cofnąwszy się poszło w głąb lubelskiego. P. R. Cz.), przejść granicę austriacką, uprowadzając z sobą rannych. Poległych ze strony moskiewskiej było bardzo wiele, gdyż na samym miejscu pierwszego starcia (w lasach ordynackich) pozostawionych przez nieprzyjaciela trupów naliczyłem do 30, których już ze sobą zabrać Moskałe nie zdołali. Młodzież nasza znużona 48-godzinnym marszem, ciągle parta przez przeważnego kilkakrotnie liczbą nieprzyjaciela, bez możliwości posilenia się dokazała cudów waleczności opierając się tak znaczną przewagę; dzieci prawie stali się bohaterami walcząc za świętą sprawę.

Dodać jeszcze należy, iż w ostatniej potyczce dwóch Moskali w niewolę się nam dostało, których na granicę austriacką przyprowadzono, lecz potem na jednozgodne żądanie tej szlachetnej młodzieży, iż się nad bezbronnymi nigdy pastwić nie będzie, uwolniono. Cz.

Francya.

Paryż, 29. Marca. — Siecle zamieszcza artykuł napisany przez Henryka Martin, francuskiego historyka o sprawie polskiej. W nim wywodzi, że mimo ciężkiego ciosu doznanego przez ucieczkę Langiewicza, nie jeszcze niemasz straconego. Wojna trwać będzie, opór nieustannie, chociażby niedźwiedź jeszcze raz miał zwyciężyć. Rosya nie jest mocarstwem europejskim, równowaga europejska spoczywa w przywróceniu Polski i Włoch. Głowa i serce słowiańszczyzny nie znajduje się w Rosyi, ale w Polsce, w Polsce nowej i wolnej na duchu i ciele, nad Dnieprem zarówno i nad Wisłą wolną we wszystkich wyznaniach, tak w zwycięstwie, jak dawniej w męczeństwie warszawskim. Tak jest prawdziwy sławianizm, a nie tatarskiej i mongolskiej Moskwy.

Constitutionnel z 25 Marca podaje następujący artykuł z podpisem p. Limeyraka, o którym doniosła depesza z Paryża zamieszczona w numerze śródownym:

W Anglii, we Włoszech, w Szwajcaryi odbywają się manifestacje na korzyść Polski. Dotąd wszystkie te manifestacje odznaczały się wielkim porządkiem. Biorą w tych zebraniach udział nie tylko tłumy, lecz w każdym z tych krajów łączą się z niemi ludzie znakomici, niemający nic wspólnego z ideami rewolucyjnymi i anarchicznymi.

Znaleść można bezwątpienia przyczynę tych sympatycznych demonstracji, które się pojawiają na raz na kilku punktach Europy, w wspo-

mnieniach, jakie postawili wszędzie, gdzie byli przyjęci. wygnańcy polscy od lat przeszło 30tu. Ci, których nazywają Francuzami północy posiadają towarzyskość charakteru, urok dowcipu i przymioty serca, i przyznać trzeba że przymioty te musiały posłużyć do wyjednania im popularności na wygnaniu.

Długie nieszczęścia zatępiły dawne błędy, i Polska niegdyś anarchiczna, oddana intrygom dworu, ambicyom z góry, ruchliwości mas, odrodziła się na wygnaniach i w nieszczęściach i dziś dla wszystkich jest narodowością, która ma prawo życia, gdyż miała siłę nieumierania.

Myłoby się jednak, sądząc, że to jedynie są powody rozmaitych manifestacji, o których codziennie donosi nam telegraf niektóre szczegóły. Jest w nich więcej niż żywa sympatya dla nieszczęśliwych, więcej niż gorące protestacje dla szlachetnej sprawy. Jest w nich ważny interes europejski.

Niepokojące się za każdym razem gdy w Polsce ruch wybucha i lekając się za każdym powstaniem nad brzegami Wisły, aby się pożar nie rozszerzył w świecie, ludy żądają załatwienia. Żądają od rządów swoich, aby wynalazły środek na tę ciężką chorobę peryodyczną. Czyż niema już powodów spodziewać się, że te życzenia zostaną wreszcie wysłuchane.

Jakże np. nie uznać, że Austria pomimo szczegółowych trudności, z którymi musi się obliczać, daje w okolicznościach obecnych dowody mądrości i uczucia sprawiedliwości, które jest zaszczytem polityki.

W Rosyi samej bardzo charakterystyczne symptomy zapowiadają, że sobie nie robi iluzji względem ciągle odradzających się niebezpieczeństw sytuacji gwałtownej i anormalnej, w jakiej postawionajest Polska od r. 1815; tam również daje się czuć konieczna potrzeba załatwienia.

Z manifestacji, które się odbyły w Londynie, w Irlandyi, w Szwajcaryi, w Bernie, w Genewie, w Turynie, w Medyolanie, z tej jednomyślności w chęciach i dążeniach ludów, wnioskować można, i wątpić nie należy, że rządy również upatrują w wspólnym porozumieniu, z jakiego wypłyne lekarstwo na nieszczęście Polski i niepokój Europy. Niepotrzebujemy mówić, że aby dopiąć ten cel i w interesie sprawy drogiej sercu Francji, jak powiedział cesarz w liście swym do p. Billault, Francja uczyni wszystko co uczynić powinna.

(Kor. Cz.) Pan Duchiniński, Kijowianin, ogłosił broszurę, w której wyklada: 1) potrzebę postanowienia, aby w aktach urzędowych i pismach publicznych nazywano nadal Moskali nie Rosyanami, lecz Moskalami; 2) potrzebę odpowiedzi na cyrkularz gabinetu moskiewskiego z dnia 5. Lutego, co do legitymacji praw tego gabinetu do panowania w Polsce lub w części Polski, zwanej Rusiami, z tytułu niby słowiańskiego pochodzenia Moskali. Co do pierwszej potrzeby, autor przypomina, że traktatem z r. 1768 Polska przyznała Katarzynie II. tytuł cesarzowej rosyjskiej z tym warunkiem, że Moskwa nie będzie rościła z tego przyzwolenia praw do Rusi. Owóż od tego czasu, Moskale roszczą prawo do Rusi i dla większego poparcia tego prawa, wzięli za Mikołaja I. nazwę »Ruskich.« Polska więc ma prawo wrócić do historycznego i zwyczajowego nazywania Rosyan Moskalami. Co do drugiej potrzeby, autor przytacza podstępne twierdzenia okólnika ks. Górczakowa o słowiańskim pochodzeniu Moskwy i stósowności, aby Polska pozostała pod jej azyatyckimi rządami. Moskwa jest fińsko-azyatycką; sami Moskale wyznają, że Dźwina i Dniepr tworzą granicę etnograficzną, klimatyczną i lingwistyczną, oddzielającą zupełnie dwa kraje, że panslawizm Mikołaja I. nie miał żadnej podstawy i był prostym wymysłem.

Praca p. Duchinińskiego ma wartość doraźną z przyczyny, że margr. de la Rochejaquelein, recytując w senacie mowę podyktowaną przez barona Budberga, opierał się na jednoplemienności Polski z Moskwą i dowodził, że po odebraniu jej Polski, Moskwa stałaby się azyatycką. Z tego powodu, uczony p. Viquennel napisał długi list do margrabiego, w którym zadał kłam jego twierdzeniom i rozsmiał się z jego niehistorycznej obawy. P. Viquennel znalazł, że minister Billault był więcej historycznym i politycznym, kiedy w senacie napomknął, iż Polska i Moskwa nie mają nic z sobą wspólnego. Rzecz tę, niepomijając uroszczeń Moskwy do Rusi, traktowała onegdajsza Patrie (Debaty powtórzyły jej artykuł) i zbiły okólnik księcia Górczakowa. Rzecz tę będzie także rozbić dziś na drodze naukowej »Kongres delegatów uczonych«, w przytomności p. Duchinińskiego, umyślnie w tym celu powołanego. Duchowieństwo francuskie zajmuje się temi rozprawami, bo katolicy moskiewscy, bawiący we Francji, Belgii i Włoszech, obalamucali cały katolicyzm. Wszyscy dziś spostrzegają, że ci katolicy byli agentami rządu petersburskiego, że cisnąc się do oo. Jezuitów, chcieli dotrzeć do samego źródła władzy naszej wiary, zdradzić jej tajemnice i sfałszować jej historyczną dogmaty.

O. Jełowicki odczytał wczoraj na kazaniu w kościele Wniebowzięcia list przesłany przez arcybiskupa Felińskiego do Aleksandra II., z powodu jego wyjścia z rady stanu. O. Jełowicki jest kapłanem narodowym, niepodobnym do o. Kajsiewicza.

Austria.

Wiedeń, 27. Marca. — Gen. Korespondenz pisze w sprawie powstańców, którzy wkroczyli na terytoryum austriackie, w słowach następujących:

»Wydania powstańców, którzy wkroczyli na terytoryum austriackie, o ile sądzić możemy o okolicznościach dotyczących się tej sprawy, niemożna się już dla tego spodziewać, ponieważ prawo oparte na traktatach, wskutek którego domagaćby się można wydania, już więcej nie istnieje.«

Tenże sam dziennik pisze z powodu naruszenia austriackiej granicy przez wojsko rosyjskie: Wypadek ten jest do tego stopnia poważnym, że może stanowić kwestję międzynarodową. Zresztą jeszcze raz wypowiadamy nasze przekonanie, że rząd rosyjski zapewne przedsięwzięcie z wszelką gotowością kroki celem naprawienia zachowania się podrzędnych wojskowych organów, które trudno sobie wytlómaczyć.

W dziennikach wiedeńskich czytamy, iż pociągiem osobnym przewieziono we środę do Ołomuńca 451 polskich powstańców i umieszczono ich w tamtejszej fortecy. Byli to ludzie młodzi dość znużeni i niektórzy nie mieli więcej nad 14 lub 15 lat.

Galicya.

Z pod Czulic, 23. Marca. — Kilkakrotne zgwałcenie granicy ces. austriackiej przez Moskale znowu ponowionem zostało w sobotę dnia 21. b. m. w kilku punktach, mianowicie koło Czulic, o czym wam zapewne już doniesiono. W miejscu tem Moskale zabili kilku powstańców już bezbronnych na terytoryum austriackim, strzelali nawet Moskałom i do wojska austriackiego na granicy stojącego, jednego żołnierza na miejscu zabili a dwóch ranili, oficera pochwycili kozacy i zaprowadzili go do głównego swego oddziału, z kąd go wprowadzili zaraz puszczone oddawszy pałasz, ale obdarłszy z pieniędzy i zegarka. Sciany dworu w Czulicach mają na sobie ślady licznych strzałów moskiewskich.

Po polach należących do wsi Czulice i Karniów o parę wiorst od granicy na terytoryum austriackim, kozacy gonili powstańców już bezbronnych i takowych zabijali. Jednego siedzącego pod kyzyżem, niedaleko wsi Karniowa zastrzelili. Innego znów, który się chronił do gajowego karniowskiego (na terytoryum austriackie), napadło dwóch kozaków, jeden z nich uderzył go kolbą od janczarki w twarz, ten nie mając broni, nie mógł jednakże wytrzymać i oddał choć kułakiem kozakowi, co widząc drugi kozak zastrzelił nieszczęśliwego młodzieńca.

Na wzgórzu niedaleko dworu w Karniowie rozstawiło się 6. żołnierzy opatrzonych w janczarki i strzelali po kilka razy na podwórzec, gdzie załoga wojska austriackiego zajęta była odbieraniem broni od powstańców, którzy przeszli na terytoryum austriackie. Strzałami temi ranili Moskale na podwórcu przed domem karniowskim kilka osób, pani zaś domu przechodząc przez podwórzec od kuli dostała lekkiej kontuzji w nogę. W nocy z 22. na 23. Moskale w znacznej liczbie obozowali tuż za granicą pod lasem do wsi Biurkowa należącym i zapylili tuż przy granicy wsie okoliczne. Szerokie łuny oświecające widnokrąg przez noc całą, dowodziły bytności tamże hord moskiewskich, które we wsiach Wawrzeńczyce, Tropiszowie, Czernichowie i Igołomii zaprowadzili »porządek« moskiewski zostawując w miejsce bogatej okolicy, popioły, krew i rozwaliny.

Lwów, 20. Marca. — Żyjemy tu obecnie w ciągłym oczekiwaniu wiadomości z pola walki, i w stanie zupełnego rzecz można zubożnienia na to wszystko, co nie ma związku ze sprawą, będącą przedmiotem głównego dzieja zajęcia. Wszystkie zresztą sprawy miejscowe, wszystko na cokolwiek zwracała się dawniej rozstrzelona w rozmaite strony uwaga publiczna, dziś skoncentrowane w jeden punkt głównego zajęcia, wszystko to słowem poszło w zamieszenie i mało kogo obchodzi. Lwów jest tak pusty jak nigdy. Niewiadać jak bywało snującej się po ulicach młodzieży, w warsztatach rzemieślniczych stagnacya, z prowincyi mało kto przyjeżdża, chyba zmuszony do tego ważnym interesem, bo i przejazd po drogach ma być utrudniony dopytywaniem się o karty legitymacyjne.

Ostatnimi dniami najwięcej zajmowano się tu we Lwowie losem nowego oddziału polskiego, który się pojawił w pobliżu granicy galicyjskiej około Sieniawy, ciągnąc ku Tarnobrzegowi. Wczoraj nadeszły o nim wiadomości szczegółowe z naocznego świadectwa czerpane. Jest to oddział może najlepiej ze wszystkich zaopatrzony w broń i amunicję. Posiada 1500 sztuków gwintowych z bagnietami; ma parę szwadronów konnicy i jest nawet w znacznej części umundurowany, tak że przybiera pozór wojska regularnego. Wyszedłszy z Tarnobrzega, gdzie ogłosił rząd narodowy, oddział ten s toczył we wtorek pierwszą utarczkę, w której rozbił trzy sotnie kozaków. Wielu kozaków poległo, reszta ratowała się ucieczką.

Młodzież trzymaną w tutejszych więzieniach wypuszczono na wolność w zeszłym tygodniu, z wyjątkiem, pięciu którzy mają być podobno oddani pod sąd wojskowy, jako obwinieni o zbrodnie nieprawego zaciągu.

Kronika miejscowa.

Poznań, 1. Kwietnia. — Tutejsza poznańska niemiecka gazeta pisze, że na dniu 25. i 26. b. m. nadeszły tutejszą pocztą z Berlina dwa pudła zaadresowane do kupca jednego na wrocławskiej ulicy, które jako podejrzanego na pocztę otworzono. W jednym z nich znaleziono 19 pakietów prochu 6 funt. 9 lut. ważących, 124 obwitek ładunkowych, 1 bagniet, 1 rewolwer, 1 formę do kul, miarkę do prochu i 3 szrubsztaki. To pudło ważyło 19 funtów 2 luty. Drugie zaś pudło ważyło 22 funty 5 luty, zawierało 6 pakietów prochu 5 1/4 funta ważących, 1 sztukę, formę do kul, szrubsztak i miarkę do prochu. Niewiadomo, kto wysłał te pudła. Tegoż skazanoby za przekroczenie rozporządzenia z dnia 12. Września 1854 o przewożenie prochu i rozporządzenia z d. 26. Stycznia 1863 za przewożenie prochu i broni. Tymczasem oba pudła z przedmiotami w nich znalezionymi skonfiskowano.

Przybyli do Poznania dnia 1. Kwietnia.

BAZAR: Koszuczy z Modliszewka, hrabia Mielżyński z Kotowa, Czartkowski i Polińska z Polski, Bukowiecki z Mszyca, Chłapowski z Kopaszewa, Łęcki z Posadowa, Koczorowski z Izabeli, Niegolewski z Morownicy, Mieczkowski z Łaszewa, Szoldrzyński z Lubasza, Kubicki z Miłostawia, Zakrzewska z Osieka.
BUSCHA HOTEL RZYMSKI: Trampe i Filix z Chudopie, Kennemann z Klenki, Russak z Łabiszyna, Stritt z Langkirchen, Effmert z Bolesławia,
HOTEL DU NORD: hr. Miączyński z Pawłowa, hr. Bniński z Ómachowa, Lewandowski z Oborzysk, Sławski z Komornik, Buchowski z Pomarzanek, Grabowski z Tokarzewa, Skorzewski z Roszczyc, Lipski z Lewkowa, hr. Mycielska z Chociszewie, Reid z Kwilcza, Bandeloff z Jülich, Weltz z Warszawy.
OEHMIGA HOTEL FRANCUSKI: Trampeyński z Bielaw, Waligórski z Rostworowa, v. Graberg z Żegana, Sattler z Sattlershütte, Schwarz z Grudziela, Wahl z Berlina.
STERNA HOTEL EUROPEJSKI: Potworowski z Karmina, Zakrzewski z Jaraczewa, hr.

